

Інструкція про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті, затверджена Постановою Правління Національного банку України №527 від 18.12.1998 р., встановлює обов'язок клієнта надати визначені документи (установчі документи, зразки підписів та ін.) [2]. Це дає підставу деяким ученим-цивілістам віднесення договору банківського депозитного рахунка до умовних угод.

О.В.Скибнева думає, що оскільки закони і банківські правила дозволяють банкам відкривати рахунки тільки при наявності зазначених документів, то як правило, такі договори передбачають як обов'язкову умову відкриття рахунка чи вступу договору в силу подання клієнтами таких документів [3].

Автор не погоджується з такою оцінкою умов договору банківського депозитного рахунку і може заперечити наступним:

1. Відповідно до цивільного законодавства, угода вважається зробленою під відкладеною умовою, якщо сторони поставили виникнення прав і обов'язків у залежність від обставини, щодо якої не відомо, настане вона чи ні. Так, ні банку, ні клієнтові не повинно бути відомо, чи надасть останній необхідні документи. Подання документів не може бути відкладеною умовою укладення договору банківського депозитного рахунка, тому що їх подання цілком залежить від волі клієнта.

2. Документи подаються клієнтом разом з подачею заяви на відкриття депозитного рахунка, і розглядаються банком не тільки до укладення договору, але і до подання оферти.

Відкриття депозитного рахунка клієнтові являє собою операцію з виконання умов договору, що обумовлена вже укладеним договором. Серед умов укладеного договору банківського депозитного рахунка є й перерахування коштів (для юридичних осіб) та перерахування чи вкладення – для фізичних осіб. Так, тільки після виконання цієї умови договору клієнту буде відкрито депозитний рахунок.

Так, з юридичної точки зору, відрізняються поняття відкриття депозитного рахунка та укладення договору банківського депозитного рахунка.

Список літератури: 1. Інструкція про порядок обчислення і сплати підрозмітками, установами, організаціями та громадянами збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, інших швтежів, а також обліку їх надходження до Пенсійного фонду України, затверджена постановою правління Пенсійного фонду України від 03.06.1999р. №4–6 (з0436-99) і зареєстрована Міністерством юстиції України 05.07.1999р. за №436/3729 (із змінами і доповненнями). 2. Інструкція об откритии банками счетов в национальной и иностранной валюте, утвержденная Постановлением Правления Национального банка Украины №527 от 18.12.1998 г. / Приложение к газете «Налоги и бухгалтерский учет». Х., 2000. №9(51). 3. Обязательственное право. Ч.2: Учебник / Под ред. В.В. Зайцева. М., 1998.

Надійшла до редакції 19.02.02

О.М. Мельник

ОБОВ'ЯЗКИ ВЛАСНИКА ЗНАКА ДЛЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Використання знака для товарів і послуг є не тільки правом його власника. Закон покладає на власника знака певні обов'язки. Передусім власник знака

зобов'язаний його використовувати. Відповідно до ст.17 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» власник свідоцтва повинен добросовісно користуватися виключним правом, що виливає із свідоцтва. Використання знака його власником чи з його дозволу іншими особами не повинно завдавати шкоду.

Закон визначає досить суворі наслідки для власника свідоцтва в разі невикористання знака. Якщо знак не використовується або недостатньо використовується в Україні протягом трьох років від дати публікації відомостей про видачу свідоцтва або від дати, коли використання було припинено, будь-яка особа має право звернутися до суду (господарського суду) із заявою про дострокове припинення чинності свідоцтва.

Зацікавлення іншої особи стосовно знака, використання якого не почалося, було припинено або було недостатнім, може бути викликане певними факторами. Наприклад, ця інша особа має намір зареєструвати зазначений знак на своє ім'я. Але при цьому слід мати на увазі, що власник свідоцтва має право на повторну реєстрацію, яка може мати місце лише за наявності певних умов. Чи є припинення використання, його недостатність або просто невикористання підставою для повторної реєстрації, Закон чіткої відповіді не містить. Видається, що підстави для дострокового припинення дії свідоцтва не можуть бути підставою для повторної реєстрації.

Власник свідоцтва може заперечувати проти позбавлення його права власності через невикористання, недостатнє використання або припинення використання.

При вирішенні цього питання суд може взяти до уваги подані власником свідоцтва докази того, що знак не використовувався з незалежних від нього причин.

Із ст.17 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» можна зробити ряд висновків: 1) рішення про дострокове припинення чинності свідоцтва може прийняти лише суд або господарський суд; 2) невикористання знака для товарів і послуг сталося з незалежних від його власника причин; 3) невикористання мало місце протягом трьох років від дати публікації відомостей про видачу свідоцтва або від дати, коли використання знака було припинено; 4) клопотання про дострокове припинення чинності свідоцтва може порушити будь-яка зацікавлена особа; 5) клопотання про дострокове припинення чинності свідоцтва можна порушити і при наявності недостатнього використання знака. Правда, Закон не розкриває змісту поняття «недостатнє використання».

Наведені висновки викликають принаймні кілька зауважень. Перше зауваження стосується строку, протягом якого знак не використовувався або використовувався недостатньо. Цей строк Законом визначений у три роки. Між тим, у більшості країн цей строк визначений у п'ять років. Видається, що в інтересах власника свідоцтва строк у п'ять років є більш доцільним.

Друге зауваження також стосується строку. Закон не визначає, протягом якого строку можна порушити клопотання про дострокове припинення чинно-

сті свідоцтва. Адже цей строк також має правове значення. У законодавстві інших країн він також більш чітко визначений.

Третє зауваження стосується змісту поняття «недостатнє використання». Закон України не містить чіткого визначення цього поняття. Потребує уточнення і саме поняття «використання знака». У законодавстві зарубіжних країн під поняттям використання розуміють не тільки реальне, тобто фактичне використання. Зарубіжне законодавство використанням визнає також так зване номінальне використання, під яким розуміють застосування лише в рекламі або публікаціях у той час, коли рекламована продукція не випускається. З цього приводу в спеціальній літературі висловлювалися різні думки. Більшість авторів схиляється до того, що потрібно розумно поєднувати вимоги фактичного і номінального використання.

Постає також питання і про обсяг використання, який, до речі, пов'язаний з поняттям «недостатнє використання». Очевидно, що на ці запитання Закон має дати відповіді.

Ще один обов'язок, про який нагадує Закон, – це обов'язок заявника і власника свідоцтва сплачувати передбачені Законом збори. Ст.23 Закону приписує: за подання заявки на видачу свідоцтва, підтримання його чинності, продовження строку дії сплачуються збори. Розмір зборів, строки їх сплати та й порядок визначені Положенням про порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, знаки для товарів і послуг.

Відповідно до Додатку до зазначеного Положення, лише за самі необхідні дії, пов'язані з охороною прав на знаки для товарів і послуг, слід сплатити близько 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що не так вже й мало для власника свідоцтва – фізичної особи.

Отже, право на знак для товарів і послуг є абсолютним і виключним правом. Це означає, що власник свідоцтва на знак має право на використання знака, а також на розпорядження ним. У межах України ніхто не може користуватися знаком для товарів і послуг без дозволу власника свідоцтва.

Право на використання зазначення (знака) походження товарів має свою специфіку. Передусім, право на користування зазначенням походження товарів не є виключним. Прийнято вважати, що право на знак походження товарів саме по собі є надбанням держави. Фізичним і юридичним особам, які знаходяться в конкретному географічному місці і виробляють товар, що має особливі властивості або певні якості, які зумовлюються певними природними умовами або поєднанням природних умов з людським фактором, лише надається право на використання зазначення походження товарів. Це право не має виключного характеру.

Відповідно до Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів», реєстрація права на використання кваліфікованого зазначення походження товарів не обмежує прав інших осіб на реєстрацію їх прав на використання цього ж зазначення походження товарів. Отже, одним і тим же зазначенням можуть користуватися кілька осіб, але за умови, що їх товар характеризується тими ж специфічними ознаками.

Особливістю реєстрації кваліфікованого зазначення походження товарів є те, що така реєстрація надає і право на використання цього зазначення, маючи при цьому на увазі, що може мати місце лише реєстрація права на використання уже зареєстрованого зазначення походження товарів.

Обсяг правової охорони, що надається реєстрацією права на використання кваліфікованого зазначення походження товарів, визначається занесеними до Реєстру і зафіксованими у свідоцтві характеристиками товару та межами географічного місця.

Власник свідоцтва має право:

– використовувати зареєстроване кваліфіковане зазначення походження товару;

– вживати заходів щодо заборони неправомірного використання кваліфікованого зазначення походження товару особами, які не мають на це права;

– вимагати від осіб, що порушили його права, припинення цих порушень і відшкодування матеріальної та моральної шкоди у встановленому порядку.

Використовувати зареєстроване кваліфіковане зазначення походження товару має лише особа, на ім'я якої зареєстровано це право, тобто власник свідоцтва (ст.17, п.4). Проте слід мати на увазі, що суб'єкт, на ім'я якого здійснена реєстрація на зазначення, має право власності на свідоцтво як на правохоронний документ. Але права власності на саме кваліфіковане зазначення походження товару у такого суб'єкта не виникає.

Використанням зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару визнається:

– нанесення його на товар або на етикетку;

– нанесення його на упаковку товару, застосування у рекламі;

– запис на бланках, рахунках та інших документах, що супроводжують товар.

Власник свідоцтва має право наносити поряд з кваліфікованим зазначенням походження товару попереджувальне маркування для інформації про те, що це зазначення зареєстроване в Україні.

Для попереджувального маркування назви місця походження товару застосовується обведена овалом абрєвіатура «НМП». Замість цього маркування або разом з ним може наноситися текст: «Зареєстрована в Україні назва місця походження товару».

Для попереджувального маркування географічного зазначення походження товару застосовується обведена овалом абрєвіатура «ГЗП». Замість цього маркування або поряд з ним може наноситися текст: «Зареєстроване в Україні географічне зазначення походження товару».

Власник свідоцтва не має права:

– видавати ліцензії на використання кваліфікованого зазначення походження товару;

– забороняти (перешкоджати) спеціально уповноваженим органам здійснювати контроль за наявністю в товарі особливих властивостей та інших характеристик, на підставі яких зареєстровано кваліфіковане зазначення походження товару та/або право на його використання.

Власник свідоцтва має право, як уже зазначалося, забороняти іншим особам неправомірне використання кваліфікованого зазначення походження товару. Неправомірне використання зазначення може мати місце у випадках, коли використання здійснюється без реєстрації права на його використання, без дотримання вимог до товару, особливих властивостей та інші характеристики якого внесені у свідоцтво.

Відшкодування завданої матеріальної і моральної шкоди здійснюється відповідно до чинного цивільного законодавства.

Власник свідоцтва зобов'язаний забезпечувати відповідність якісних показників, особливих властивостей та характеристик товару, що виробляється, їх опису в Реєстрі.

Надійшло до редколегії 13.03.02

О.М. Іваницько

ДЕЯКІ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

В умовах світової глобалізації економіки, прискорення темпів концентрації капіталу надзвичайної актуальності та великого значення набуває правове становище та діяльність господарських об'єднань. Задання побудови в Україні демократичної правової держави, прискорення темпів її інтеграції у світові ринки вимагають вирішення цілої низки проблем, серед яких є і правове забезпечення діяльності господарських об'єднань.

Постійна координація основної господарської діяльності у вирішенні виробничо-технічних, фінансово-господарських, соціально-економічних проблем, які виходять за межі одного підприємства, спричиняє у певних випадках необхідність існування таких суб'єктів господарювання, як господарські об'єднання.

Зарубіжний досвід свідчить, що об'єднання окремих суб'єктів господарської діяльності у консолідовану групу компаній є загальноприйнятним способом господарювання в умовах ринкової економіки.

Розвиток економіки, втілення досягнень науково-технічного прогресу в усіх галузях промисловості створили передумови, на яких базуються основні принципи організації та функціонування господарських об'єднань.

Це впершу чергу принципи, які були відомі ще з початку минулого століття, такі як: спеціалізація та кооперування, комбінування та розміщення. На основі таких принципів утворювались та діяли трести та картелі, синдикати та концерни. Наприкінці минулого століття до наведених видів об'єднань додалися консорціуми, корпорації та промислово-фінансові групи, які, ґрунтуючись на вищенаведених принципах, завдяки своїй діяльності, сформували такі нові організаційні принципи інформатизації та глобалізації, які набувають ще більшої ваги у наш час і на найближчу перспективу.

Найголовнішим і найскладнішим аспектом діяльності господарських об'єднань безумовно є управлінський, оскільки обсяги товарообігу деяких таких утворень часто дорівнюють або навіть перевищують обсяги товарообігу окремих розвинених країн.